

MIQUEL CODINA I GENÍS

EL MERCAT DEL RAM

ELS MERCATS VÉVEN DE LLUNY al nostre país. Quan encara els pobles bàrbars del nord vivien dispersos, desconeixien les comunitats urbanes i ens portaven el bistec tàrtar macerat sota la sella dels cavallers mongòlics, preludi de les hamburgueses de Mc Donalds, a la Mediterrània la gent vivia aplegada en ciutats des de feia milers d'anys i sovint d'una manera espontània i periòdica es reunien els veïns de les comarques per intercanviar coses.

És així, tot simplement, que apareix, en un moment donat, a la primavera, un mercat més jove i robust, amb més capacitat d'influència i convocatòria, més atractiu i acolorit. És el Mercat del Ram.

El pas del temps porta naturalment un munt de canvis i transtorns en els mercats, com ho fa també a totes les àrees de l'activitat humana. Avui un Mercat del Ram per comprar i vendre, en general no té gaire sentit. És tan fort el conjunt d'impactes i missatges que rebem a tota hora perquè coneguem i comprem productes, que se'ns fa difícil esperar una diada determinada de l'any per fer les nostres compres corrents. Les facilitats que hi ha per a l'intercanvi, la rapidesa del transport, l'aparició del diner invisible (xecs, transferències, targetes...), la publicitat de la televisió, la premsa i la ràdio, els supermercats i els hípers... tot plegat fa que sovint tinguem el mercat instal·lat d'una forma permanent dins la nostra vida i, fins i

tot, contra la nostra voluntat. I encara, hom albira que al final de "la guerra de l'enciam" (La Trinca: "És que m'han dit que...") tocant quatre tecles de l'ordinador domèstic les cols i les llaunes de tonyina ens arribaran al rebost amb tots els precintes de sanitat i amb una còpia de la factura per al Ministeri d'Hisenda. (O potser, siguem optimistes, la còpia anirà a una Conselleria.)

Són dades objectives, tan esteses i contundents que en podem dir signes dels temps, les que han fet inviable un Mercat del Ram que continuï respondent a una necessitat general de comprar i vendre productes de consum. Així ho veuen una colla d'expositors tradicionals que o bé s'han retirat o bé no poden/volen pagar pels seus estands d'exposició i venda i ni tan sols el preu de cost de la infraestructura del recinte. I és que l'economia —que pot ser ben embafadora, avorrida i grandiloqüent— és també força lògica. Si el públic no planteja la pregunta, el comerciant/industrial no dona la resposta. A la darrera edició del Mercat del Ram només un 7 % dels vianants que pul·lulaven d'ací cap allà i emplenaven els restaurants i les vies públiques havien vingut per comprar o vendre. I no és pas només a casa nostra que passa això. És a Occident que arreu les fires per comprar i vendre s'acaben. Només les monogràfiques i les que es fan per projectar imatge van endavant.

Des que va acabar l'economia de l'escassetat (una colla de compradors

EL MERCAT DEL RAM: UN ÀMBIT ON CABEN DIFERENTS MANIFESTACIONS POPULARS

FESTA I COMUNITAT: LA FORMACIÓ D'UN TOT

assedegats esperen l'oferta de productes per consumir-los) i va començar l'economia de l'abundància (una colla de productes sobrers busquen compradors i no els troben), el Mercat del Ram ha prosseguit una cursa progressiva i ascendent que té poc a veure amb el comerç. I ho ha fet, potser, a contracor, sense adonar-se'n. Amb aquesta vitalitat que tenen les tradicions populars per sobreviure i que van sovint més enllà de les intencions dels seus promotors, tant si són l'Ajuntament, un Patronat o una Comissió de Fires. Aquesta visió del Mercat del Ram que ultrapassa de molt l'intercanvi comercial ha estat recollida per Maria Àngels Anglada amb mots precisos i poètics: "Si Vic fos una simfonia, diu ella, el Mercat del Ram en seria el temps joïós, ràpid i vibrant. Si Vic fos una persona, el Mercat del Ram fóra el seu clar somriure. Si la ciutat fos un arbre, el Mercat del Ram representaria la seva florida blanca i petulant..." (Maria Àngels Anglada: Entorn del Mercat del Ram de Vic, Pregó 1985). Els nous elements que avui configuren el Mercat, turisme, imatge, festa, estan inclosos en aquesta prosa poètica que acabem de transcriure. El visitant és convidat amb un somriure, li mostrem la nostra millor imatge, la nostra blanca florida i amb ell fem la nostra festa joiosa i vibrant.

Anar més enllà del comerç en els mercats tradicionals i populars no vol

pas dir prescindir del comerç. Hi ha una colla de productes, com poden ser els de les hortes, que la gent els busquen frescs i uns altres (aquest fenomen és més recent) que provenen de l'economia submergida i són barats, que hi tenen molt bona acollida. Així mateix, i per extensió, és natural que una colla de productes típics de qualitat (ramaderia, gastronomia, llonganisses i productes del porc, pastissos, etcètera.) tinguin un lloc permanent al Mercat del Ram, com també d'altres que, provinents de fora, tenen a casa nostra un específic mercat de compra (ordinadors per a granges, maquinària agrícola acabada d'aparèixer, instal·lacions per a la ramaderia, etcètera.). La resta del comerç hi és en bona part sobrer i n'és la prova que bàsicament s'aguanta a cops de talonari i afegint zeros any darrera any al Pressupost del Mercat del Ram.

Hi ha hagut també d'altres mutacions que han influït i molt en la configuració del Mercat. Una d'elles és aquest corrent turístic casolà que mou tants milers de persones qualsevol cap de setmana i una altra és la recuperació del sentit de la festa popular que arrenca amb la nova democràcia. I aquests dos fenòmens sociològics, relativament recents, són els que han salvat/engrandit el Mercat del Ram, fins i tot davant una actitud espadridada i incrèdula dels promotors i organitzadors aferrats als vells esquemes.

A casa nostra la naturalesa ha estat generosa amb el Mercat del Ram. L'ha posat al final d'un hivern llarg, emboirat i cru, l'ha situat a 60 km d'una àrea metropolitana superpoblada i l'ha fet el centre d'una comarca que té senyals d'identitat molt clars i una ciutat que conserva el *look* primigeni de les muralles i del nucli vell força intactes. Aquests ingredients naturals i històrics han tingut prou pes per compensar el poc encert de la mà de l'home (pesta africana, males comunicacions i promoció turística inexistents).

Som ara, al final d'una etapa que va començar als anys 60 amb la crisi de l'autarquia i que probablement s'esgotarà abans del 2000. El Mercat, amb no pocs incidents, entrebancs i angoixes, s'ha anat adaptant a les necessitats del seu temps. Tot just l'any 83 es va veure un primer intent de fer la vessant comercial menys dispersa i només l'any 84 s'ha donat a la festa i al turisme un pes específic, un espai i una promoció. És així com, amb vint anys de retard, el Mercat del Ram intenta sortir d'un estat de somnolència perllongada i obre els ulls cap a noves perspectives, que vénen, com sempre, carregades d'exigències: planificació, dinamisme, imaginació. Hi ha el perill, també com sempre, que al poder establert, aquestes qualitats, no li siguin precisament enlluernadores.

MIGUEL CODINA I GENIS